

Liliia Bodenchuk
*Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor at the Department of Economics and Management,
The Pre-Danube branch of the Private Joint Stock Company "Higher education institution
"The Interregional Academy of Personnel Management "*

Боденчук Л.Б.
*кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та менеджменту
Придунайської філії Приватного акціонерного товариства
"Вищий навчальний заклад "Міжрегіональна Академія управління персоналом"*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-530-3-9>

MODELS OF CRISIS MANAGEMENT IN INVESTMENT MANAGEMENT: RISKS, STRATEGIC RESPONSE AND ADAPTIVE MECHANISMS

МОДЕЛІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ В ІНВЕСТИЦІЙНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ: РИЗИКИ, СТРАТЕГІЧНЕ РЕАГУВАННЯ ТА АДАПТИВНІ МЕХАНІЗМИ

Інвестиційні проекти відіграють важливу роль у розвитку промислового сектору, упровадженні інновацій та підвищенні ефективності економічної діяльності. Проте високий рівень невизначеності, властивий таким проектам, зумовлює необхідність застосування комплексного підходу до управління ризиками.

Антикризове управління в інвестиційних проектах являє собою систематизовану діяльність, спрямовану на виявлення, оцінку, класифікацію та мінімізацію ризиків. Його ефективна реалізація забезпечує зниження фінансових втрат, підвищення стійкості компанії до зовнішніх викликів і покращення прогнозованості бізнес-процесів.

Ризик як критерій прийняття рішення інвестором має місце тоді, коли інвестування ще тільки планується та існує як майбутній проект [1, с. 374].

Систематизація ризиків є ключовим етапом антикризового управління, оскільки вона сприяє розробці цільових стратегій мінімізації загроз. У сучасних дослідженнях виділяють три основні групи ризиків, що визначають підходи до їх аналізу та управління (табл. 1).

1. Запобіжні ризики належать до внутрішніх загроз, що виникають унаслідок порушення бізнес-процесів або помилок управління. Вони можуть бути усунуті або значною мірою мінімізовані за допомогою ефективних управлінських рішень.

2. Стратегічні ризики виникають у процесі реалізації довгострокових бізнес-цілей і є наслідком управлінських рішень, що передбачають невизначеність та потенційні вигоди.

3. Зовнішні ризики спричинені чинниками, що перебувають поза контролем компанії, і можуть мати значний вплив на реалізацію інвестиційних проектів.

До методів управління, які передбачають мінімізацію ризиків, деякі автори відносять: диверсифікацію ризиків; страхування (пряме або хеджування); компенсацію (резервування); регулювання та контроль за витратами; цінове регулювання; управління величиною левериджу диверсифікація інвестиційних активів; опрацювання стратегії інвестиційного розвитку; контроль обсягу реалізації продукції; регулювання дивідендних виплат; розробка обґрунтованих орієнтирів; створення системи резервів на підприємстві; детальне опрацювання умов контрактів

на капітальне будівництво; організація постійного моніторингу зовнішнього середовища; отримання від конкурентів гарантії або порук від третіх осіб [2, с. 68].

Таблиця 1

Групи ризиків, що визначають підходи до аналізу та управління

Складові класифікаційної групи	Заходи зменшення впливу ризиків
Запобіжні ризики	
Операційні ризики (збої у виробничих процесах, помилки в обліковій системі)	Системи внутрішнього контролю (автоматизовані процедури перевірки операцій)
Ризики невідповідності нормативним вимогам (порушення стандартів безпеки, екологічних регламентів)	Навчальні програми для персоналу (підвищення рівня кваліфікації)
Ризики людського фактора (низький рівень кваліфікації персоналу, помилки менеджменту)	Стандартизовані процедури для оптимізації бізнес-процесів
Стратегічні ризики	
Інноваційні ризики (запуск нових технологій, розробка унікальних продуктів)	Використання методів: – моделювання сценаріїв для прогнозування можливих наслідків; – формування резервних фондів для компенсації непередбачених втрат; – гнучкі управлінські стратегії, що передбачають адаптацію до змін зовнішнього середовища
Ризики виходу на нові ринки (невизначеність попиту, конкуренція)	
Ризики масштабних капіталовкладень (будівництво нових виробничих потужностей)	
Зовнішні ризики	
Макроекономічні фактори (економічні кризи, інфляція)	Розробку планів кризового реагування (розподіл відповідальності у надзвичайних ситуаціях)
Політичні ризики (зміни законодавства, регуляторні обмеження)	Диверсифікацію портфеля інвестицій для зниження залежності від окремих факторів
Природні катастрофи (техногенні аварії, зміни клімату)	Стрес-тестування для оцінки вразливості бізнесу до глобальних ризиків

Формалізована класифікація ризиків уможливує ефективнішу ідентифікацію загроз, цільовий розподіл ресурсів і стратегічне планування. Вона дозволяє оптимізувати управлінські рішення, концентруючи увагу на найбільш критичних загрозах; підвищити прогнозованість фінансових потоків, запобігаючи раптовим кризам; забезпечити стійкість організації до зовнішніх впливів.

Висновок. Антикризове управління в інвестиційних проектах є невід’ємною складовою стратегічного розвитку, що ґрунтується на виявленні, класифікації та мінімізації ризиків. Виокремлення запобіжних, стратегічних і зовнішніх ризиків дає змогу підприємствам формувати адаптивні механізми реагування, знижуючи потенційні втрати та підвищуючи стійкість бізнесу.

Подальші дослідження у цій сфері мають зосереджуватися на інтеграції технологій прогнозування ризиків, розробленні моделей швидкого реагування та посиленні ролі освітніх ініціатив для підвищення ефективності управлінських рішень в умовах кризи.

Література:

1. Супрун С.Д., Хачатрян В.В. Особливості управління інвестиційними ризиками на підприємствах ЗЕД. *Економіка і суспільство*. Випуск 12/2017. С. 372–376.
2. Шміло І.О. Інвестиційні ризики, їх класифікація та управління: правовий аспект. *Право та інновації*. 2019. № 2 (26). С. 65–71.